

Stora svenska män 4 Esaias Tegnér

Risberg, Emilie

55 Az Öreskrifter för folket 21.

Öreskrifter för folket.

N:o 21.

*Hand
Land
o*

STORA SVENSKA MÄN,
TECKNADE FÖR FOLKET.

IV.

ESAIAS TEGNÉR.

ÄNDRA UPPLAGAN.

Med 6 illustrationer.

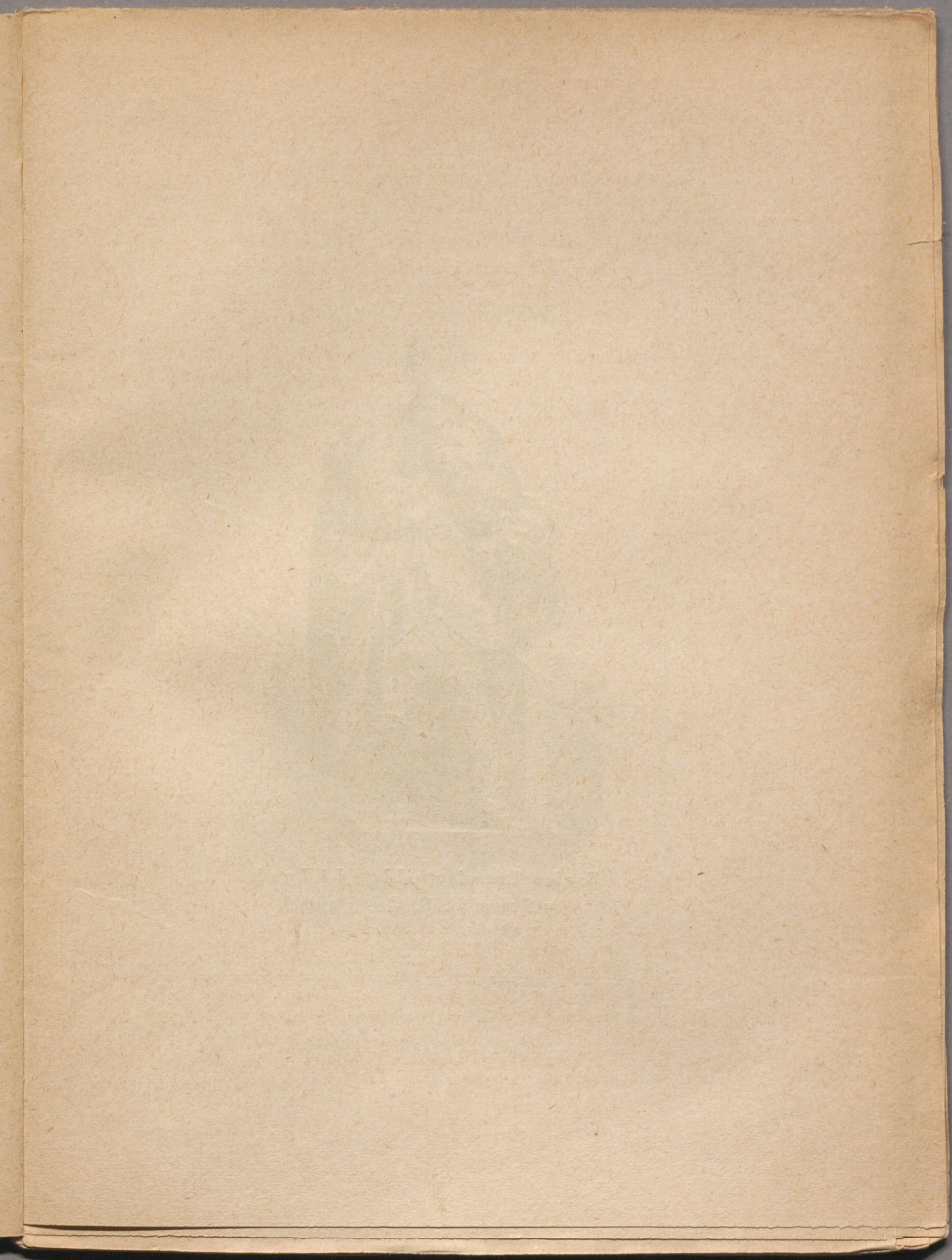
STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris: 25 öre.

Öreskrifter för folket.

En samling smärre skrifter, lämpliga för folkläsnung och för sockenbibliotek samt till premier i folkskolor. — Hvarje häfte med en eller flera illustrationer.

- N:o 1 Kung Oskar och Skogvaktaren. Penndrning af *Pehr Thomasson*. 8:de uppl. 25 öre.
- „ 2 Svenska Kröningar. Med porträtter af de flesta svenska konungar samt många andra illustrationer. 3:dje uppl. 25 öre
- „ 3. På Söder. — Onsdagsbröllopet, af *Sylvia*. 25 öre.
- „ 4. Starke Per. Bysägen från Upland af *Nepomuk*. 20 öre.
- „ 5. En Boude och en Soldat. Tafla ur folklivet af *Nepomuk*. 20 öre.
- „ 6. De hegge Limporna. Skizz af *Nepomuk*. 10 öre.
- „ 7. Kristoffer Polhem och hans verk. En teckning för folket. 20 öre.
- „ 8. Gamla historier för folket. 1:sta samlingen. 20 öre.
- „ 9 Räddande Engel och Drottning. En Episod ur Drottning Desiderias lefnad af *Marie Sophie Schwartz*. 20 öre.
- „ 10 Gamla historier för folket. 2:dra samlingen. 20 öre.
- „ 11 Karl XII vid Pultava. Historisk teckning af *Jul. Mankell*. 25 öre.
- „ 12. Den blifvande Bispen. En tidsbild af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 13. En fyndig Boude af *Pehr Thomasson*. Med 4 teckn. 25 öre.
- „ 14. Vara och synas. Berättelse af *Onkel Adam*. 25 öre.
- „ 15. Stora Svenska Män. 1. Karl v. Linné. 25 öre.
- „ 16. — — — 2. Birger Jarl. 25 öre.
- „ 17. — — — 3. Axel Oxenstjerna. 25 öre.
- „ 18. Laga Skifte. Bysägen från Upland af *Nepomuk*. 25 öre.
- „ 19. Sveriges och Norges förening år 1814. Historisk teckning af *S. A. Hedin*. Med 4 porträtter. 25 öre.
- „ 20. Öfvergången af Stora Bält af *Jul. Mankell*. Med illustr. 25 öre.
- „ 21. Stora Svenska Män. 4. Esaias Tegnér. 25 öre.
- „ 22. — — — 5. Magnus Stenbock. 25 öre.
- „ 23. — — — 6. Jakob Berzelius. 25 öre.
- „ 24. Nya Riksdags-ordningen. 25 öre.
- „ 25. En gåfva af Kung Karl. Pennteckning af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 26. Mäster Blomma af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 27. Braskans Marknadsresa af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 28. Smärre berättelser af *Onkel Adam*. 25 öre.
- „ 29, 30, 31. Gamla Historier för folket. 3:dje, 4:de, 5:te saml. à 20 öre.
- „ 32. Fosterländska sänger af *Pehr Thomasson*. 20 öre.
- „ 33. Från Pultava till Bender. Hist. teckning af *Jul. Mankell*. 25 öre.
- „ 34. Hans, som kom till folkhögskolan. 25 öre.
- „ 35, 36, 37. Tio norska folksagor och äfventyr af *Asbjörnsen o. Moe*. Tre häften, hvardera à 20 öre.

Esaiás Tegnér's bildstod i Lund,
utförd af C. G. Qvarnström,
aftäckt d. 22 Juni 1853.

STORA SVENSKA MÄN,

TECKNADE FÖR FOLKET.

IV.

ESAIAS TEGNÉR.

ANDRA UPPLAGAN.

STOCKHOLM.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

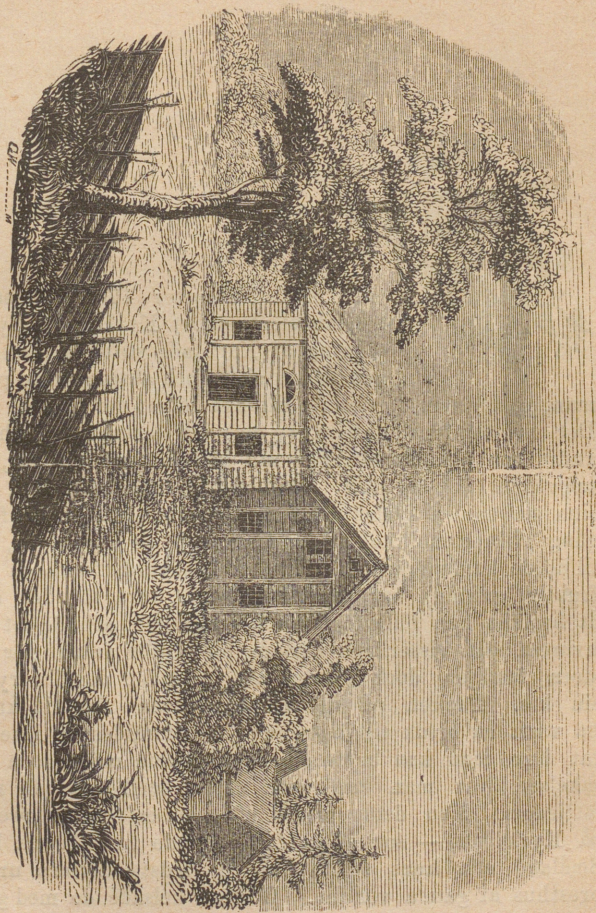
STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1881.

Den 13:de November 1782 föddes på komministerbostället Kyrkerud i By församling af Karlstads stift den femte sonen af en aktad och aktningvärd prestman, som sedan fjorton år tillbaka lefvat der med de sina. Der var ett lyckligt hem, ty man och hustru älskade hvarandra och den blomstrande rad af söner och döttrar, som uppväxte omkring dem. Han skötte troget sitt kall, egde sina sockenbors kärlek och förtroende, och odlade med framgång både mennikkohjertats mark och de små tegar, som tillhörde kaplansgården. Hon, en älskvärd, from och gudfruktig qvinna, var hvad hon borde vara för den man, åt hvilken hon blifvit gifven till en hjälp, och för det hus, hvarest det visserligen började bli alltför trångt för den stora familjen, dock icke så att trefnaden derföre rymde sin kos. Tanken på de många barnens framtid kunde ha varit en orsak till bekymmer, om föräldrarne icke vetat hur man kan bryta sig fram genom mödor och försakelser, hur man kan vara nöjd i tarflighet och rik i fattigdom. Men detta visste af egen erfarenhet presten på Kyrkerud — son af en fattig bonde från Tegna by i Småland och hans snälla hustru, äldsta dottern ur ett presthus af gamla verlden. Derföre helsade de med gladt

Tegnér's födelsehem.

mod sin nyfödde välkommen; och fadern gaf honom samma dag i dopet sitt eget namn Esaias. Ingen "högtstrålande sol" göt från konungastolen en förklaringsglans öfver sin blifvande sångare, men genom rutorna i det låga komministertjället tittade den bleka höstsolen in så leende hon förmodde. Ingen herrlig natur utbredde sina skönheter kring den spädes vagga; men det var väl icke heller utifrån som Sveas, Axels och Frithiofs skald skulle hemta sina ingifvelser.

I Maj 1784 flyttade familjen i något rymligare bo, då komminister Tegnér blifvit kyrkoherde i Millesvik, beläget, liksom By, i Näs härad: den flacka skoglösa och enformiga nejden emellan Dalbosjön och den egentliga Venern. Här tillbragte den rikt begåfvade gossen de första utvecklingsåren af lifvet, här blef han vid nio års ålder faderlös och infördes kort derefter i förhållanden, som svårigen tycktes kunna leda honom in på lärdomens och poesiens banor.

Kyrkoherden Tegnérns enka befann sig, med de många barnen, i knappa omständigheter. Tvenne söner hade dött i späd ålder, men fyra återstodo henne och dessutom två döttrar. De båda äldsta sönerna, Lars Gustaf och Elof, voro redan studenter och beredde sig i ädel täflan till sin magistergrad. Den enda penningtillgång, som vid faderns död fans i boet, var en liten summa, anslagen till deras just då tillämnade återresa till universitetet i Lund. Den måste nu i stället användas till begrafningen och de begge bröderna sökte sig plats såsom informatorer i granskapet, till dess modern småningom genom omtanke och försakelser beredde dem tillfälle att återvända till akademien. Tredje sonen, Johannes, fånig och sedermera fullkomligt vansinnig, var för hela lifvet hänvisad till sin moders omsorger, Den yngstes uppfostran blef under dessa förhållanden ett stort bekymmer. Vid spinrocken

hade hon lärt honom, liksom alla de äldre barnen, att läsa. Skrifva och räkna hade Esaias äfven fått lära, men dertill inskränkte sig ock hela hans kunskapsmått, då en ungdomsbekant till hans afidne fader, för att lätta enkefru Tegnér's börda, erbjöd sig att taga honom i sitt hus. Jakob Branting, så hette mannen, var kronobefallningsman i Mellansysslets fögderi af Karlstads län, samt i orten allmänt aktad och afhållen, hvarför ock hans välvilliga anbud blef med tacksamhet emottaget. Gossen skref en vacker handstil, visade sig ega ett praktiskt sinne, och hade, med en för hans ålder förvånande noggrannhet, hjälpt sin mor med bokföring af hennes tionde. Med anledning häraf beslöt Branting att inöfva honom till sitt biträde på fogdekontoret. Kanske skulle den hederlige fosterfadern redan då kommit på andra tankar, om han haft tillfälle iakttaga huru barnet använde sina lekstunder på Ingrid, ett litet enkesäte, dit hans mor flyttade efter nådårens slut och dit han ofta fick följa henne vid hennes besök under der pågående byggnad och inredning af sitt blifvande bo. Der fans nemligen i närheten en gammal ättehögen, och det var med gräfningar i denna som Esaias roade sig. En dag hemförde han i triumf tvänne urnor såsom frukt af sina fornforskningar. En annan dag hade hans gräfning annat ändamål. En död gåsunge hade väckt hans varma deltagande och medan han redde dess graf i — ättehögen, uppläste han, med högtig röst ett i hast sammansatt qvåde, af hvilket följande ord kvarstannade i en åhörarinnas minne:

“Lycklig du
Lille gåsunge nu!
Ingen räf, ingen korp eller kråka,
Dig mera skall råka.”

Högvalta fogdeboställe blef emellertid gossens hem. Och redan vid tio år flitigt sysselsatt med uppbördsböcker och restlängder, innan kort så hemma i embetsgöromålen, att Branting öfverallt berömde honom för hans snabba räkning, hans flinka expeditioner, tycktes han vara på bästa väg att inöfva sig till en prosans och den praktiska nyttans man. Men det var lyckligtvis ingen ensidig rigtning, som gafs honom under detta nya skifte af hans

barndomslif. Åkande på baksätet af Brantings chäs, fick han följa denne på de vidlyftiga resorna genom fögderiet och liksom han på kontoret öfvade sin arbetsförmåga och lärde sig begripa fördelarne af en sträng verksamhet, så talade Vermlands fjell och dalar, dess klara sjöar och, forssande elfvar, röken ur dess milor, suset i dess skogar, ett mäktigt bildande språk till hans eldiga själ. Och med

intrycken af naturens höga skönhet förenade sig bekantskaper med ett enkelt, kraftigt och idogt folk, som vid spade och plog, yxa och såg, hård och slägga hemtade bröd och vann segrar af sin hårda, men rika hembygd. Det var en storartad poesi, som midt under prosans skenvalde bjöd sig åt det unga sinnet; och i drömmar, dem han icke ännu sjelf förstod att tyda, drogo bilder och hägringar af ljusets verld och af forntidens genom den späde fogdeskrifvarens själ. Man såg honom ofta gå af och an, mumlande, liksom i samtal med sig sjelf, och en ovanlig glans låg i sådana stunder öfver hans barnsliga ansigte.

Tegnér säger i sina anteckningar: "Redan på den tiden vet jag med visshet, att få eller ingen händelse af något slags märkvärdighet i mitt enformiga lif lemnades obesjungen. Jag har nu ingenting qvar af dessa vitterhetsprof; men påminner mig, att jag skref ett längre poem, *Atle*, i alexandriner efter den tidens sed, hvartill ämnet var taget ur Björners *Kämpadater*. Jag vann derigenom ett slags teknisk färdighet och ett välde öfver språket, på den tiden mindre vanligt än nu, helst hos ett barn." Om sin kärlek för läsning, yttrar han: "Ehuru jag icke förstod något annat språk än svenskan, läste jag dock allt hvad jag kunde öfverkomma, helst i vitterhet och historia." När han kom öfver någon bok, hade han ej sinne för något annat. För att få vara i fred tog han då ofta plats på ett tak eller högt uppe på pinnarne af en stege; och, ehuru troget han i allmänhet skötte sina små åligganden, kunde boken locka honom till svåra afvikelser. Det hände t. ex. en dag, då Branting satt honom till att för kreaturen vakta en grind, som till lättnad vid skörden blifvit lemnad öppen, att väktaren lade sig öfver en torfva och läste med den ostörda uppmärksamhet, att kreaturen helt obehindradt gingo förbi honom in i gärdet.

En annan liten barndomsdistraction berättas om honom, hvaruti dock läslusten icke hade någon del: Det var en dag särdeles brådtom på kontoret. Länsmannen hade länge stått och väntat på en expedition; skrifvaren fick den ändtligen färdig, men råkade i hastigheten att sanda med — bläckhornet. "Gud vet hvad det med tiden skall blifva af er, som slarfvar så här!" utbrast den förargade länsmannen. "Jag må väl åtminstone duga till länsman," blef gossens svar. — Att han var ämnad till något annat insågs snart af hans fosterfader, hvars käraste önskan blifvit att på gamla dagar få lemna åt honom sin syssla och kanske sin dotter, men som fann att högre anlag bodde hos gossen och erfor en hemlig oro vid tanken, att den uppfostran han gaf honom kanske stred mot Försynens afsigter. "Esse är för god att sitta hos mig och skrifva siffror," sade han alltibland tveksam och bekymrad. Och längre än till Esses fjortonde år dröjde det icke innan Branting fick fullt klart för sig att denne måste studera. Tegnér berättar härom:

"En afton, då jag med assessor Branting for hem från Karlstad till Högvalta, var det stjärnklart, och min religiöse fosterfar tog sig deraf anledning att tala med mig om Guds allmakt, och de synbara spåren deraf, som visa sig öfverallt i naturen. Jag hade nyss läst Bastholms *Filosofi för olärda*, och redogjorde för hvad jag der lärt om stjernhimmeln och lagarna för himlakropparnas rörelse. Detta frapperade den gamle, som några dagar derefter sade mig, att han beslutat det jag borde studera. Detta hade länge varit min hemliga önskan, ehuru jag ej vågat framställa den. "Du kan," sade han, "hos mig nu mera ingenting lära, och jag tror dig vara född till något bättre. Om så är," tillade han, "så glöm ej att derför tacka det godas gifvare." Jag anmärkte häremot min medellöshet; men han sade mig att Herren

förser väl offret, och *han* skulle ej glömma mig. "Du bör resa till din äldste bror, till hvilken jag redan skrivit härom."

Lars Gustaf Tegnér var då lärare för kapten C. J. Löwenhjelm's söner på Malma gård halfannan mil från Högvälta. Han hade redan, äfvensom Elof, tagit filosofiekandidatexamen, egde stora kunskaper och den ädlaste karakter, men dolde blygt sitt inre värde och undandrog sig gerna alla yttre utmärkelser. Esaias älskade på det innerligaste denna sin broder. "Sällan eller aldrig," säger han, "har jag känt en man af så öppen och hjertlig, jag kunde nästan säga, barnlig välvilja mot hela menniskoslägtet, så mycken fromhet och uppriktig gudsfruktan." Sjelf egde han mycket af Lars Gustafs egenskaper, men parade med dennes flärdfria sinne det som utmärkte hans andre broder, Elof, hvilken han omtalar som den qvickaste menniska han känt. Och genom föreningen af kraften, skärpan och elden i Elofs glada jovialiska natur med äldre broderns fromhet, blyghet och menlöshet uppkom ett ännu vida rikare väsende än deras.

"Bror!" skref Branting till sin granne, kapten Löwenhjelm. "Denne Esaias Tegnér, som nu vistas hos mig såsom skrivvare, har alldeles för mycket hufvud och förmåga att gå den simpla kameralvägen. Du, som har hans bror till informator för dina gossar, måste, då Tegnér är blottad på egna medel att kunna studera, taga honom i ditt hus, på det han måtte få begagna sig af broderns undervisning." Löwenhjelm var långt ifrån rik och hade nio barn, men tog dock utan tvekan ett tionde i denna gosse, hvares bror redan blifvit honom mycket kär. Och så kom Esaias Tegnér i Mars månad 1796 till Malma. Här gjorde han inom kort förvånande framsteg. — "Mitt minne," säger han sjelf vid berättelsen om sina studier, "var på den tiden så starkt, att sedan jag tre eller fyra

gånge genomläst en sida af Sjögrens glosbok, innehållande ungefär sextio ord, kunde jag uppläsa dem utan att stappla. Med det grammatikaliska studium (af latinet) förenades strax ifrån början explikation af Cornelius Nepos, till en början under lärarens ledning, men snart på egen hand, hvarvid ordboken företrädde lärarens ställe. På detta sätt hade jag innan årets slut genomgått och kunde redovisa för hela Cornelius i latinet, och äfven för Telemaque i fransyskan. Grekiskan börjades senare och jag hann icke att deri genomgå mer än ett par evangelister. — Sedan jag i ungefär tre qvarts år haft undervisning, ansågs jag kunna studera på egen hand. Det skedde också med den ifver, hvaraf en kraftig vilja är i stånd, helst i ungdomen. Under året 1797 genomgick jag en mängd latinska prosaister och isynnerhet poeter. De senare fästade sig så i mitt minne, att jag ännu i dag kan upp-
repa betydliga stycken ur dem.“

I femton månader vistades Esaias Tegnér på Malma. Men under den tiden var Lars Gustaf mycket borta, först i Lund, der han och Elof blefvo promoverade 1797, sedan i Karlstad, hvarest han blef prestvigd. Esaias lärde sig under hans frånvaro engelska ur Macphersons öfversättning af Ossian. Och i sin barnsliga hänförelse för Ossian och hans hjeltar lemnade han varaktiga spår af sin styrka i en kammardörr på Malma, hvilken han väldigt anföll med en jernten under ofta upprepade utrop: *“the spear of Connell is keen.”*

Lars Gustaf Tegnér fick anbud på en akademisk kon-
dition, som, i och för sig fördelaktig, blef det så mycket mer för honom, emedan han önskade vistas vid universitetet för att taga theologie licentiatexamen. Innan han antog platsen, gjorde han dock det vilkor, att hans yngste bror skulle få följa med honom; och detta bifölls gerna, ty Elof, som förut varit lärare i samma familj, hade gjort Tegnérskas namnet kärt och aktadt derstädes.

En vacker juliafton 1797 ankom Esaias med sin bror till det hem, som så gästfritt öppnade sig för honom. Det var Rämens bruk i Filipstads bergslag, hvars egare var brukspatronen, sedermera bergsrådet; Christoffer Myhrman, en lika bildad man, som driftig bergsman och en stor befordrare af odlingen inom sin ort. Frisk verksamhet rådde på hans vackra bruksegendom och ett älskvärdt familjelif inom det hem han bygd sig "på ett näs mellan holmriska vatten." Bland mycket annat godt funnos i detta hus stora, välförsedda bokskåp; och det behöfver knappt sägas att dessa genast ådrogo sig Esaias Tegnér's uppmärksamhet.

Med en törstande själs förtjusning kastade han sig öfver dessa skatter och grep genast till ingenting mindre än *Homerus*, en författare som, vid hans ålder och med hans ringa grammatikaliska underbyggnad, måste erbjuda svårigheter sådane, att de skulle afskräckt hvarje mindre eldig ifver, hvarje mindre energiskt lynne. Men för Tegnér blef svårigheten blott en sporre mer, och *Homerus* förblef, hvad han genast utkorat honom till: hans hufvudstudium. Med folianten framför sig och ordboken bredvid sig, låg han framstupa och studerade med ett nöje, som gränsade till andakt, blef ond, om man störde honom, och tog sin älskling med sig, då man nödgade honom att följa med familjen ut på allahanda lustfärder. Han gjorde nu äfven bekantskap med *Horatius* och flera andra latinska författare, samt med ett par grekiska prosaister. Svensk och fransysk vitterhet, romerska och engelska historie-skrifvare utgjorde hans förströelser på mellanstunderna. Det heter om honom, att "han slukade grekiska, läskade sig med latin och njöt ett och annat af de lefvande språken som efterträtt". "Det föreföll hans omgifning, som hade han varit född med de främmande språken i sin hjerna, och som behöfdes det blott en lindrig påstöt, för

att väcka de inneboende till lif.“ C. W. Böttiger säger i sin år 1847 utgifna lefnadsteckning öfver honom: “Hvad hans bror i öfriga undervisningsämnen på skolkammaren meddelade *sina* lärjungar, uppsnappades vanligen samtidigt af Esaias, som i ett hörn af rummet var sysselsatt med helt andra studier. Så, midtunder sin läsning af en latinsk författare, angrep han en gång plötsligt broderns förklaring af några Lockes lärosatser, bevisade ögonskenligen att både de och förklaringarne voro enfaldiga, och sjönk derpå tillbaka till sin romerska läsning, under det att brodern, ej utan välbehag och synbar förnöjelse, medgaf, att den objudne opponenten på sätt och vis hade rätt!”

Vådan för helsa och kroppsbildning af så rastlösa studier och själsansträngningar under växtperioden, motverkades af de lyckligaste yttre förhållanden. “Redan den landtliga vistelsen i en kraftig, nordisk bergsbygd var,” säger Böttiger, “i detta afseende att räkna för en lycka. En annan var, att tillhöra en kärnsund krets af menniskor, genom hvilkas både kropp och själ gick likasom en jernåder af helsa och kraft; att vistas i ett hus, der allt bar prägeln af gammaldags sed, ordningen lydde klockslag och följaktligen både arbetet och nöjet hade sin bestämda timvisare. På lofstunderna störtade en svärm af ungdom ut kring berg och backar, till muntra lekar och hårdande kroppsöfningar. Här pröfvade man hvarandras senior, här täflade man i ystra upptåg, här fanns den öfverdådige, som vågade att, i bokstaflig mening, hoppa öfver masugnsågor. Den trägne enstöringen fick ej på sin kammare vara i ro; man ryckte honom ut med sig till brottning och språng, till trissa och klot, till äng och sjö. Hängde vintren sin rimfrost på träden, måste han vara med om kalkåknigen från svindlande höjder eller skridskofärderna på den blanka isen. I dessa deltog äfven husets äldsta dotter, och for nu, såsom Ingeborg, mer än

en gång "öfver sitt namn". Under dessa nöjen låg Homerus igenslagen; men hans kämpar ströfvade omkring i föryngrade upplagor, ty med deras namn hade Esaias uppkallat sina lekbröder, under det han sjelf förbehöll sig att vara Hektor. Kom han i förstone till korta i brottning, och måste då Hektors kropp släpas kring Iliions murar, fick gemenligen en qvick speglosa öfverskyla nederlaget, och munnens vighet ersätta armens styrka. Men äfven denna infann sig snart, och det var isynnerhet kägelspelet, han derföre hade att tacka. Detta spel, i hvilket, likasom i det fredligare schackspelet, han småningom förvärfvade en erkänd skicklighet, var här ej af det vanliga slaget, och förtjenar så mycket heldre sin egen beskrifning, som ett ställe i en af skaldens vackraste dikter derigenom erhåller sin fulla dager. I stället för en af bräder gjord bana, begagnades vid Råmen den öppna, dels gräsbevuxna, dels sandade, gårdsplanen. Å denna voro, omkring en reslig kung af nära två alnars höjd och en half alns diameter i foten, uppställda käglor, föga mindre kolossala. I det väldiga klotet af masur var fästad en bred skinnrem, af en half alns längd. Medelst denna slungades klotet, på 30 à 40 stegs afstånd, som en boll fram mot käglorna. På tillräcklig kraft, full bågrigtning och lagom utsträckning berodde nu en lycklig träff. Denna svek sällan vår unge kämpe. Helst måttade han åt kungen, och gaf åt den ofta en så väl afpassad stöt, att den i blinken gjorde en kullerbytta och stod på sin massiva fot utanför spelet. Det är detta ungdomsminne, som, i sången öfver Olof Myhrman, skalden så lefvande skildrat:

"Jag minns en tid, fast det är längese'n,
 Då lifvets vårdag på oss begge sken
 Vid Råmsjöns gröna strand, der idog hammar
 Slog takt till glädjen mellan björkens stammar.
 Du var den gladaste uti vår krets:

Till vågens botten och till bergets spets
 Du steg med öfverdådets hundra frågor,
 Och gjorde fröjdsprång öfver masugnslågor.
 Hur ofta drog du mig från min Homér,
 Ej halft förstådd, men älskad desto mer,
 Till vädjobanan, der ett klot af mazur,
 En svarfvad verldsrund, under himlens azur
 Beskref sin båge, och slog ned med makt
 Och fällde kungen, ensam, bland sin vakt.“ —

Lars Gustaf Tegnér reste i början af 1798 till Lund med de fyra äldsta bröderna Myhrman. Esaias for då hem till sin mor och vistades hos henne på Ingrirud öfver den våren och sommaren. — Men i September återkom han till Råmen, hvarest han då träffade sin bror och dennes discipular. Han var då mycket förändrad, hans spensliga växt hade fått mera stadga, hans ansigtsuttryck var mera ynglingens än barnets, och om det skalkaktiga löjet ännu lekte kring hans läppar, så bodde dock midt under det ett tankfullt, ofta sorgligt allvar på hans panna. Det var också en vändpunkt af lifvet han genomgått: han hade under vistelsen i hemmet blifvit beredd till sin första nattvardsgång och den ännu icke sextonårige emottog derefter förtroendet att vara lärare för tre af de yngre gossarne Myhrman. Vården om deras studier, samt hans egna, som blefvo allt trägnare, upptogo honom helt och hållet. Sällan unnade han sig mer än tre timmars nattro, sällan fick man honom ned ur läskammaren. Han blef skygg i umgänget, tyst och förströdd i samtal. Ljusen ville aldrig förslå på hans rum; och när huspigan en morgon kom in att elda, fann hon honom ännu oafklädd, lutad öfver arbetet, undrande öfver hvad hon ville “så sent“. Tillfrågad hvarmed man kunde göra honom något särdeles nöje, blef “*ljus*“ hans korta svar, och den af

husets unga döttrar, som oftast förhjelpte honom till ett extra-ljus, vann mer och mer hans tacksamma hjerta.

Någon tog sig vid denna tid före att undersöka hans skriffbord och rockfickor, och så kom man underfund med, att han brukade skrifva vers. Han blef ledsen, när man talade härom, och ännu mer, när han en dag fick höra uppläsas början af ett poem som han nyligen skrifvit. Sjelf säger han, att hans rimmande från denna tid blef mera sällsynt, emedan han nu gjort så mycket bekantskap med de stora och verkliga poeterna, att han lärde sig anse sina egna försök alltför barnsliga. Myhrman, som sjelf någon gång skref vers, lärer emellertid fattat stora tankar om hans blifvande skaldskap, i anledning af ett lyriskt stycke, som han författade då ett rykte om Napoleons död i Egypten stått att läsa i tidningarne. Af Tegnér's poetiska ungdomsförsök har föga kunnat återfinnas.

I slutet af September 1799 körde en dag två stora bergskärror in genom norra tullen i Lund. Fyra unga studenter åkte, förutom skjutsbönderna, derpå och en af dessa fyra var Esaias Tegnér, som ädelmodigt understödd af Myhrman och Branting, nu skulle börja sin akademiska bana. Tre af Myhrmans äldre söner voro hans resällskap; och hans kammarkamrat i Lund — en sjutton-årig, liksom han — blef den, som i barndomslekarne på Råmen burit namnet Achilles. Hektor och Achilles måste nu fredligt förlikas i en liten trång kammare och en enmansäng. Obehaget af den trånga bädden dref dem mer än en gång upp midt i natten och de plägade då morna sig vid ett parti schack, för att sedan sätta sig att läsa. Sällan någon morgon tände de sitt ljus senare än half tre. Med denna för helsan vådliga flit gjorde Tegnér ofantliga framsteg i kunskaper; och redan vid sin studentexamen hade han visat sig kunna mera latin och grekiska, än som behöfdes för magistergraden. Han ämnade

sig dock icke högre än till kansli-examen, ty hvar skulle han taga medel till en mera vidsträckt kurs? Emellertid tog han till att börja med teologiska examen i November. För en plats i konungens kansli behöfdes ingen grekiska och föga latin; men Tegnér kunde ej öfvergifva sina älsklingsstudier. På flytande latin skref han en afhandling öfver Anakreon och begaf sig med densamma till doktor Norberg, till hvars profession den grekiska litteraturen då hörde och som var en mästare i romarspråket. Han berättar om sitt besök hos denne för sin lärdom i de österländska språken särdeles namnkunnige man, som lyckligt inverkade på Tegnér's framtid, genom det råd han vid detta tillfälle gaf honom, och hvars bild Tegnér skönt tecknat framför sitt poem *Nattvardsbarnen*, som han tillegnat honom:

“Med min afhandling begaf jag mig till doktor Norberg och begärde, att han ville först genomse den och sedermera, i fall den funnes lämplig, presidera derför. Aldrig förgäter jag det intryck, den berömde mannen strax från början gjorde på mig. Det låg i hans väsende en besynnerlig blandning af faderlig godhet, patriarkalisk enfald och barnslig oskuld, som, i förening med det genialiska och originella, bjöd både kärlek och beundran. “Som åldern vis, som barnet oskuldsfull“, skref jag sedermera med fullt skäl om honom. Han emottog mig med mycken godhet, med en öppenhet och ett förtroende, som nödvändigt måste både smickra och röra ett svagt sinne. Han tillstyrkte mig att slå kanslibanan ur hågen och kvarstanna vid akademien; erbjöd mig äfven kostnadsfri undervisning i arabiskan. Detta anbud förnyade han ofta sedermera; men jag hade en motvilja för de orientaliska språken, hvartill måhända bidrog det företräde, Norberg gaf dem framför min kära grekiska, den han, som jag tyckte, behandlade alltför styfmoderligt. Äfven hebreiskan,

som dock fordrades till kandidat-examen, läste jag endast till husbehof. Jag har sedermera ofta ånkrat denna envishet; ty på den tiden betydde lärandet af ett språk mer eller mindre föga för mig. Följden var också den, att vid min examen, Norberg var den enda professor, som ej gaf mig högsta betyget, ehuru jag otvifvelaktigt var den, som bäst af alla mina promotionskamrater förstod grekiska.“

I latinet täflade på den tiden med Norberg professor Lundblad, och Tegnér slöt sig till den Lundbladiska skolan, som då var i sitt högsta flor. Han gjorde detta på inrådan af sin bror Elof, som var docens vid akademien och ansågs för den bästa latintalaren vid ett läroverk, hvarest det räknades för vanhedrande att icke tala eller skriva detta språk med färdighet, korrekt och klassiskt. Men "Lundblads personlighet", säger Tegnér, "hade ingenting af det fromma och genialiska, som utmärkte Norberg. Hans föredrag från lärostolen var alldagligt, hackande och stundom löjligt. Jag bevistade derföre sällan hans föreläsningar. Deremot skref jag så mycket flitigare, dels på (dålig) vers, dels på prosa, öfver de ämnen han uppgaf, och åtnjöt ofta den äran, att mina skrifter från katedern upplästes och föreställdes som efterdöme i afseende på språket.“

Om förhållandet mellan professor och studenter vid denna tidpunkt, säger Tegnér, att professors hus, liksom hans bibliotek, hans råd och anvisningar för studierna, stod öppet för hvarje student som på något sätt utmärkte sig genom kunskaper, flit och seder. Och bland dem, som sålunda visade honom sin ynnest voro, utom Norberg och Lundblad, i synnerhet Munthe och Lidbeck, af hvilka den förre föredrog moral-filosofien, den senare estetiken.

I de matematiska vetenskaperna hade Tegnér föga inträngt innan han kom till Lund. Men under sitt rastlösa arbete der gjorde han äfven i dem hastiga framsteg, nästan utan allt biträde. Föreläsningar gaf han sig icke mycket tid att afhöra, utan arbetade mest på egen hand. Vanligen studerade han 18 till 20 timmar på dygnet. "I förströelser, vanliga för min ålder", säger han, "i umgänge och det egentliga glada studentlifvet deltog jag sällan eller aldrig, och ansågs äfven derföre folkskygg, förläst och besynnerlig".

Sedan han så tillbragt nära två lästerminer vid universitetet, sökte han en akademisk kondition, emedan hans grannlagenhet icke tillät honom att längre begagna sig af Myhrmans och Brantings understöd. I Maj 1800 fick han kondition hos baron Lejonhufvud på Yxkullsund i Småland. "Mitt lefnadssätt var", säger han, "här det samma som vid akademien: ensligt, arbetsamt, umgängeslöst. Sedan jag likväl vid en familjhögtid skrifvit några fransyska verser, började man betrakta den förläste och dystre studenten med ett slags aktning eller förundran".

Hösten 1800 återkom han till Lund med sin discipel — sedermera hofrätts-presidenten — Abraham Lejonhufvud. Lidbeck kallade honom då till e. o. amanuens vid akademiska biblioteket, för hvilket han sjelf var föreståndare. Detta var en ovanlig utmärkelse för en adertonårig och ännu opromoverad yngling.

Vid kandidat-examen, våren 1802, erhöi Tegnér högsta betyget af alla professorerna, med undantag af Norberg. Han blef följaktligen nämnd till primus vid promotionen. Men straxt derefter tilldrog sig en händelse, om hvilken han säger, att den var nära att skilja honom från akademien, förstöra alla hans utsigter der och ge åt hans öde en helt annan rigtning. Han gick nemligen en Maj-afton, ensam, efter sin vana, till Lundagård, en af

åldriga träd beskuggad promenadplats, hvarest den studerande ungdomen gerna tillbringar någon del af sina aftonstunder så länge den vackra årstiden varar, och samma ställe der man 3 år efter skaldens död reste hans minnesstod. Han fann der denna afton en ovanligt stor samling af studenter i uppbragt sinnesstämning och beväpnade med grenar, huggna af träden i Lundagård. Konsistorium hade beslutat att en hop grenar skulle borttagas och äfven några gamla träd fällas för att befordra växtligheten och framtida lummighet i parken. Men studenterna, som icke visste detta, trodde att den nu verkställda huggningen skett på rektors enskilda befallning och var en våldshandling, som åsyftade förstöringen af deras kära Lundagård; ty detta årets rektor var icke älskad af ungdomen. De ville nu gå och tillkännage för honom sitt missnöje, och när de fingo se Tegnér, omringade de honom under utrop: "Primus skall vara med". Förgäfves! Öfverröstad och mot sin vilja beväpnad, som de andra, med en gren, måste han följa med till rektors bus, der först ett skallande: "*Pereat Rektor! vivat Lundagård!*" uppstämdes, och derefter alla grenarne nedkastades framför ingången, så att dörren tillbommades. Sedan gick fåget vidare gatan uppför och *vivat* ropades för flera professorer, men messades för teologen Hylander. På återvägen fick rektor ännu ett *pereat*, och endast med möda och genom föreställningen att fruntimren hade sina rum åt gatan, lyckades det Tegnér och magister Wallenberg, att rädda rektors fönster. Dagen derpå blef Tegnér kallad till enskilt förhör inför rektor. Han berättar härom:

"Jag nekade icke min felaktighet, utan berättade sannfärdigt hela förloppet. Han sade mig — hvad jag visste förut — att kapandet var ett allmänt beslut af konsistorium, icke för att förstöra, utan för att försköna Lundagård, och förebrådde mig, med skäl och i starka

ordalag, min obetänksamhet. "Ni är," sade han, "redan tjänsteman vid akademien, är utnämnd till primus vid förestående promotion, och kunde vänta er mycken framgång vid läroverket. Allt det der är nu förbi; akademiska konstitutionerna stadga tydligen, att ni måste relegeras. Det gör mig ondt om er förspillda lycka," tillade han. "Dock kunde allt kanske ännu hjälpas och nedtystas, om jag endast ville säga honom deras namn, som deltagit i upploppet. Detta uppbragte mig, och jag svarade hans magnificens, icke utan hetta, att, huru det ock ginge med mig sjelf, jag dock aldrig skulle uppträda som åklagare mot mina kamrater. Vi voro 2 à 300 personer, sade jag, och det var blott få ibland dem, jag kände; men äfven dessa förräder jag aldrig."

Vid hemkomsten och närmare eftersinnande insåg jag likväl huru mycket jag felat, och fruktade att rektor kunde göra allvar af sin hotelse, och sålunda förstöra hela min framtid. Det föll mig aldrig in att genom ett förräderi rädda mig sjelf; men väl gick jag omkring till mina gynnare bland professorerna, Lidbeck, Munthe, Norberg, Lundblad m. fl. och klagade min nöd. Alla lofvade mig skydd och hjälp. Rektor var icke väl liden af sina kamrater, och det föreföll mig, som om flere ibland dem ganska lugnt upptogo den motgång som träffat deras chef. Detta förundrade mig, ty jag kände då ännu icke andan af all demokratisk styrelse. Saken förföll af sig sjelf, och det återstod för akademiens rektor ingenting annat, än att svälja den skymf, som blifvit honom tillfogad."

Den 8 Maj 1802 dog Lars Gustaf Tegnér af en rötfeber, som svårt rasade i Vermland. En ung enka i armod, med en späd son och en dotter, som föddes kort efter faderns död, ökade det smärtsamma i förlusten af en så ädel, så lärd och endast trettioårig man. Esaias träffades djupt af detta slag. Han kände sig, säger Fran-

zén, "vid broderns död ånyo vara faderlös", ty icke blott till den lärdom, för hvilken han nu såsom den främste bland 40 skulle erhålla lagerkransen, hade han af honom fått sin första ledning, utan ock vid sjelfva inträdet i den farliga ungdomsåldern blifvit stadfast i de religiösa och moraliska grundsatser, han redan som barn uppfattat. "Också gick han", säger Tegnér's andre minnestecknare, Böttiger, "sörjande under Lundagårdens huggna kronor, gråtande tårar af eld på den lager, som tycktes honom uppspira likasom ur broderns stoft." Den 12 juni stod att läsa i Karlstads tidningar ett skaldestycke, som följande året, under benämningen "*Elegi vid en broders död*", prisbelöntes af Göteborgs Vetenskaps- och vitterhets-sällskap.

Midsommaraftonen 1802 lagerkransades i Lunds domkyrka den nittonårige filosofie-magistern, och efter denna högtid skyndade han till Vermland, att omfamna sin mor, besöka sin broders graf och återse sina vänner på Högvalta och Råmen. Med stor och hjertlig glädje emottogs den unge lärde af dem, hvilkas godhet mot honom burit så lysande frukter. Branting tyckte dock att han såg "väl mycket förläst ut". Huru nu härmed kunde vara, så låg detta hans utseende honom icke till last hos den sextonårige dottern på Råmen, som bland barndomens minnen förvarat hans bild i troget hjerta. En enkel sten med bokstäfverna E. T. och A. M. utvisar från denna sommar den plats i barrskogen vid Råmen, hvarest en augustiqväll löften om kärlek och tro vexlades emellan den unge magistern och Anna Myhrman, hon till hvilken han skref: "Döden löser ej våra band", och hvilken han beskref:

"Med anletsdrag, som alla hjertan fånga,
Med blickar milda som en majsols sken. —"

Återkommen till Lund, blef Tegnér kallad af professor Lidbeck till docens i estetiken och uppfördes äfven på förslag till en filosofisk adjunktur. Han hade dock frihet att på någon tid lemna universitetet, emottog derfor en kondition i Stockholm, hos öfverdirektör Strübing, och kom i januari 1803 för första gången till hufvudstaden. "Jag förutser nog, att Stockholm ej blir mig synnerligen roligt," yttrar han i sitt första bref derifrån. I Strübing-ska huset lefdes på stor fot, och Tegnér kände sig besvärad deraf, drog sig undan och triffes bäst i enslighet. Byström, som från en handelsbod i Filipstad kommit till Stockholm, för att lära sig gravera hos Martin och först senare på Sergels råd utbytte grafstickeln mot mejseln, samt två af bröderna Myhrman, som tjänstgjorde i kammarrättens kansli, voro hans enda förtroliga umgängesvänner. Af Stockholms vittra personligheter, synes Choraus ha varit den ende med hvilken han under denna vistelse kom i någon beröring. Han fann i honom "en glad och genialisk, ehuru något egen och besynnerlig man." De meddelade hvarandra sina poetiska försök, och Choraus, såsom den äldre och mera erfarne, gjorde Tegnér uppmärksam på åtskilliga brister i det tekniska af versen. De brevexlade äfven sedan under Tegnér's vistelse i Lund.

Hösten 1803 återvände han med sina disciplar till universitetet och emottog docenturen, samt notariatet i filosofiska fakulteten. I Februari 1805 blef han adjunkt i estetiken och på hösten samma år utnämndes han till vice bibliothekarie vid universitetet. Han hade således då tre akademiska tjänstebefattningar, och med den sammanlagda lönen deraf ansåg han sig kunna lefva gift, ehuru föga betydlig summa den utgjorde. "Hans hjerta", säger Böttiger, "hade hvarje sommar dragit honom till det kära Råmen". Och den 22 augusti 1806 firade han

der sitt bröllop. Ställetts vördnadsvärde egare bortgaf då på samma dag begge sina döttrar och Böttiger anmärker såsom en egenhet vid festen, att "de begge i skogen upp-vuxna brudarne lånade af den sin enkla nordiska prydnad, ty i stället för de från Stockholm tingade myrtenkronorna, som af en tillfällighet uteblefvo, kransade det finaste lingonris deras mörka lockar."

Det var under ett af sina fästmansbesök på Råmen, sommaren 1804 som Tegnér der gjorde bekantskap med Erik Gustaf Geijer, då ännu student i Upsala, men redan prisvinnare i svenska akademien, för sitt äreminne öfver Sten Sture den äldre. De begge unga männen betraktade hvarandra, säger Böttiger, "såsom två unga örnar från skilda fjellspetsar. Begge föreföllo de hvarandra underliga, begge kände de sig förda till hvarandra af en hemlig dragningskraft." Geijer säger i sitt minnestal öfver Esaias Tegnér i Litteratur-sällskapet i Stockholm 1846: "Man kunde kalla honom den *frånvarande* gästen ibland de många närvarande. Han var smärt och spenslig, med ljust, lockigt hår och blåa, särdeles klara ögon. Men dessa ögon tycktes ej se något framför sig, och deras egare vandrade omkring liksom i en half dröm. Blott om hans uppmärksamhet väcktes på något, strålade dessa ögon med ett eget skalkaktigt ljus, vanligen åtföljdt af ett blixtrande infall och ett godmodigt leende. — Ingen synnerlig bekantskap oss emellan syntes vilja blifva frukten af närvarande möte. Han tog föga del, såväl i väl-fägnaden som i de stojande nöjena. Hans tider voro ej husets tider, hvilka voro mycket bestämda. Man saknade honom vid kaffe-, vid frukost-, ofta nog vid middagsbordet. Hans vägar tycktes ej vara andra människors barns. — Det gick så då, som alltid sedermera. Vi ha aldrig samtalat utan att disputeras, och då vi aldrig kommit öfverens, torde d raf den slutsatsen också dragas, att vi i

sjelfva verket aldrig förstätt hvarandra. Jag vet ej, hur det i detta afseende förhöll sig med Tegnér. Jag trodde mig åtminstone förstå honom.“ — Tegner å sin sida yttrar om detta deras första möte: “Redan nu röjde sig den stora skiljaktighet i vår åsigt af lifvet och litteraturen, som sedermera alltmera utbildat sig med tiden. Vår sammanvaro var en fortgående disputationsakt, dock utan all bitterhet och ovänskap. Jag lärde redan då att skatta Geijer såsom en af de snillrikaste och ädlaste naturer i vårt land.“

Tegnér's biografer anmärka, “att en stor förändring röjde sig i hans väsende ifrån den stund han, med bebyggad lefnadsväg kände sin yttre ställning oberoende och det husliga lifvet göt sin fröjd öfver hans hvilas stunder. Förut mera trög, sluten, otillgänglig, blef han nu med ens liflig, öppen, sällskapslik. Den snillrike för detta grubblaren blef i sitt hem den älskligaste värd, blef en i alla kretsar efterlängtd gäst, om hvars qvicka infall det heter att “de kommo nästan omedvetet framstörtande med en jättes trots och ett barns oskuld,“ att deras udd “ej var doppad i gift, men lindad med rosor af qvickhet.“ Hans umgänge, säger Böttiger, sprutade eld; men elden var ej härjande, den var elektrisk: — gnistorna flögo omkring, som de gaddlösa lysflugorna i söderns sommar-nätter. Stundom när löjet skalkades kring hans läppar, tillät han sig yttra saker, som, upprepade af en annans mun, skulle förefallit råa, men som i hans hade något på en gång så öfverraskande qvickt och så godmodigt lekande, att äfven den oskyldigaste mö måste skratta, innan hon hunnit rodna. En älskvärdare qvickhet än Tegnér's har troligen ej funnits. Hvad sjelfsväld än lekte kring hans mun, visste man dock, att intet gyckel dristade sig in i hans hjerta: man såg genom ytans skalkande väg ned i ett genomskinligt djup af heligt allvar. Det var det

bottenärliga i hans väsende, som på en gång föranledde och öfverskyldde det sjelfsväldiga i hans uttryck.“ — Inom hemmet ordnade och styrde hans unga maka som en skicklig och omsorgsfull husmoder, och detta, jemte hans outröttliga verksamhet betryggade deras bergning under det hans lön var ganska knapp. Mången gång var det hon som biträdde honom med utskrifvandet af filosofiska fakultetens protokoller, och lösen för ett och annat betyg var dem ofta en välkommen tillgång i ögonblickets förlägenhet. Ty barn växte upp omkring dem; och ehuru lycklig make och far, var Tegnér i sin lycka långt ifrån fri från bekymmersamma stunder, oupphörlig omtanke och mödosam sträfvan; det var ingen “lysannde lycka“ ännu.

Några bland de yngre lärarne vid akademien, hvaribland må nämnas Tegnér's käraste umgängesvän, professor Bolméer, stiftade vid denna tid ett slags klubb, der man på lediga aftonstunder samlades och talade öfver litteratur och andra ämnen af akademiskt intresse. Den kallades *Herberget* och hade, säger Tegnér, “ingen politisk syftning och i allmänhet inga stadgar. — Man kastade boll med idéer och infall, ögonblickets barn, som väl kunde förtjent att blifva allmänna bekanta. Och kärnan knöt sig till åsigt och tänkesätt, som sedermera ej blefvo utan inflytande på universitetet.“ Tegnér blef själen och medelpunkten i detta samkväm, bland hvars medlemmar för öfrigt voro män, sådana som Agardh, Heurlin och Hagberg.

Om sitt förhållande till Ling, den namnkunnige gymnastikmästaren och Asarnes skald, som denna tid vistades i Lund, säger Tegnér: “Jag värderade då, som nu, den redliga öppenheten i hans karakter, och beundrade hans poetiska gåfva, ehuru bristen på klassisk och äfven modern bildning ofta föranledde en råhet i formen, som var

mig vidrig; men den ömtåliga retligheten i hans lynne söndrade oss ofta.“

Tegnér förestod 1808, under Lidbecks rektorat, den estetiska professionen, och hans redan förut stora anseende såsom akademisk lärare steg beständigt högre. Ungdomen strömmade med förtjusning till hans sorgfälligt utarbetade föreläsningar, hvilka “utmärkte sig för sträng skärpa i begreppens bestämningar, ett högst genialiskt sätt att gruppera föremålen och en mer än vanlig förmåga att popularisera spekulativa ämnen;“ hvartill kom “ett föredrag, enkelt som sanningen, och flärdlöst, som den äkta skönheten.“

Poesien hade Tegnér hittills behandlat som bisak gaf sig blott sällan tid att hylla sånggudinnorna och fästade ej sjelf minsta betydelse vid de dikter, som då och då flöto ur hans penna. Men i det honom så kära studiet af klassiska mönster hade han odlat sin smak, under sina lärda forskningar hade han skärpt sitt snille. “Sköna skapelser lågo,“ säger Böttiger, “som en sofvande vår i hans inre“ och hans skaldegåfva började snart “utbreda hela prakten af sina blommor.“ Med sin sång *för det skånska landtvärnet*, november 1808, gjorde han sig med ens till svensk nationalskald, och med ständigt stigande beundran lyssnade land och stad från den dagen till hans lyras toner.

1811 tillbragte Tegnér sommaren på Råmen, dit han äfven de föregående åren flera gånger rest med sin familj, och dit nu en sorglig anledning kallat honom. Hans förnadsvärde svärfader var död, och blef burens till grafven af sina åtta söner och tvenne mågar. — Det var under denna vistelse på Råmen som skalden — då redan hedrad med professors namn och värdighet — författade sitt samma år med Svenska akademiens stora pris belönda poem *Svea*. Om dess författande berättar Böttiger följande:

"Mot slutet af sommaren företogs från Rämen en sällsam utfärd. Fyra af de hemmavarande nya bruksegarne — två militärer, en kanslist från Stockholm, en professor från Lund. — kommo en dag öfverens om att sjelfva, såsom raska bergsmän anstod, köra in sitt jern till staden och derifrån hemta sin spannmål. De ville dermed ej blott utföra ett gladt upplåg, men på fullt allvar visa grannar och underhafvande sin aktning för yrket och sin förmåga att, om det gälde, sjelfva lägga hand vid det tyngre arbetet. Detta friska skogsäfventyr anslog lifligt Tegnér's natursinne: upprymd och sommarledig, tog han med hela sin själ deruti del. Utgången ur folkets kärna, hängde han ännu med alla sitt väsendes rötter fast deruti: han ville en gång smaka huru arbetarn hade det, huru det känts för hans farfar, när denne, krökt vid lasset, gick tunga steg genom Smålands skogar. Han kände sig återförd till fädrens enkla seder, försatt tillbaka i de tider, då hvar och en var "man för sig." Lik de andra, smorde han om qvällen sin kärna, och pålastade sina två skeppund stångjern, som noga måste fastkilas, för att ej i backarna falla ur sitt läge. På brukskontoret emottog sedan Esaias Esaiasson sin forsedel, stäld till faktoriet i Filipstad. Klockan 2 på morgonen steg han upp, för att sköta om sin häst och sela på. En timma derefter satte sig de fyra fororna i gång. Dagen blef vakker och herrlig. En hvar tillryggalade nu de fyra milen till fots, gående bredvid sitt lass. Endast i svårare backar kom man hvarandra till hjälp, och njöt, under dragarnes pustning, af den medförda resekosten. Mot qvällen anlände de till staden, der hvar och en sjelf lossade sitt jern. Andra dagen återvände de på samma sätt, men med spannmålslass. Nu blef profvet dem drygare genom ett starkt ihällande regn, som genomblötte deras sugande vadmalsrockar, öfverplagg egde de ej, och, genom miss-

hushållning dagen förut, hade äfven matsäcken tagit slut. Men företaget var en hederssak: de gingo alla i land dermed, och, efter nära två dygns vakor och åtta miles fotvandring, anlände de på sena natten lyckligen med sina lass till Råmen, hungriga och våta, men tillfredsställda öfver att hafva visat sig duga till något annat, än herremän. — Men vill läsaren veta hvarpå han tänker, denne allvarsamme forman, som skriker fram med sitt lass mellan de bugande tallarne? Jag vill yppa det. Han tänker inga vanliga tankar. Rad för rad växer i hans själ ett poem, der malmens klang försmälter med tallarnes sus, och Alexandrinernas gång målar hans egen:

— "Se kring dig! Flammande kring fjället fästet svänger,
 Utöfver forsens svall förvägna klippan hänger,
 Och skogen hvart du går, omgjordande din stig,
 Står hög och allvarsam och blickar ner på dig." —

I början af 1812 reste Tegnér till Stockholm och emottog der priset för sitt i Råmens skogar diktade skaldestycke. Han, hvars sångare-ära nu var en strålande morgonsol, gjorde under denna Stockholmsvistelse bekantskap med de ännu kvarlevande snillena från tredje Gustafs dagar: Leopold, Oxenstjerna, Adlerbeth och Rosenstein. Han infördes äfven i den krets af yngre skaldar, som, under namn af Götiska förbundet, knutit en förening till återupplifvande af fornordisk ära och kraft; och han lemnade till detta förbunds tidskrift, *Iduna*, flera af sina dikter, såsom *Majsång*, *Herthas barn*, *Flyttfågelnarna*. Hans egentliga ärende i hufvudstaden var, att erhålla konungens fullmakt på grekiska professionen i Lund, från hvilken Norberg begärt afsked med bibehållande af den orientalska. På Norbergs förord och anmäld af akademiens kansler, Excellensen v. Engeström, erhöi Tegnér utan ansökan professionen på grund af sitt anseende såsom

universitetets lärdeste hellenist; och på samma gång utnämndes han till kyrkoherde i Stäfvie och Lackalänga prebende-församlingar. Han inträdde således nu i det andliga ståndet, blef prestvigd den 29 dec. 1812 och skref i anledning deraf det — såsom Franzén säger — "af en himmelsk skönhet strålande stycket *Prestvigningen*." Pingstdagen 1813 höll han sin inträdespredikan i pastoratet; och ehuru det icke var åt värden af sina församlingar han hufvudsakligen kunde och fick egna sig, höll han ärligt det löfte han vid inträdet bland sina församlingsbor uttalade: "att för ingen af dem skulle hans hus vara främmande eller hans hjerta tillslutet." — "Hans råd och hans dörr," säger Böttiger. "stodo alltid öppna för hans bönder. I Lund körde de in i hans gård, åto vid hans bord, hedrades af hans hustru och barn." Också blef han af dem så älskad, att den mest rörande sorg yttrade sig i hans församlingar, då han, tio år senare, lemnade dem, för att emottaga ett indräktigare pastorat; och när han sedermera flyttade till Vexjö, täflade bönderna från hans äldre och nya prebendi att erbjuda sina dragare, för att verkställa den tjugo mil långa flyttningen.

Vann han tillgifvenhet redan i det kall, hvaråt han egentligen minst fick egna sig, så kan man säga att han gjorde sig nästan tillbedd såsom akademisk lärare, sedan han fått till sin uppgift, att tolka det sköna i hans älsklingsspråk och dess vitterhet för en ungdomsskara, som var honom kär. Det var naturligt att han med sitt poetiska sinne skulle veta ingifva ett lefvande intresse för sina gamla greker, men hvad man mindre kunde vänta af en skald, var hans stränga fordringar på grundlig insigt i det grammatikaliska af språket. Till befordrande af sådan insigt, införde han både tal- och skriföfningar, och bragte så grekiskans studium till en förut i Lund okänd höjd. Enskildt undervisade han i grekernas mytologi,

fornkunskap, geografi och kulturhistoria, och kunde således med fullt skäl säga i sina anteckningar: "Professionen skötte jag med mycket nit."

Lycklig genom denna verksamhet, som han älskade, var han det nu äfven genom tillräckliga inkomster och mera tid att, mellan sina lärda sysselsättningar, njuta af sånggudinnornas gunst och familjelifvets trefnad. I tolf år fortgick det så, och det var under denna period som Tegnér's skaldeära steg till sin middagshöjd. Utom *Jätten*, *Asatiden*, *Elden*, *Karl XII*, *Fridsröster*, *Stjernasången* och många andra stycken af de mest olika slag, men alla så beundransvärdt sköna, diktade han då sin *Sång till solen*, hvilken Leopold sätter främst ibland hans smärre dikter, "dels för tankarnes lika ljusa som höga flygt, dels för uttryckets renhet och i den svåraste versart underhållna väljud;" *Nore*, "hvars uppläsning i götiska förbundet Geijer måste afbryta för gråt; *Nattvardsbarnen* med sitt sköna förord till Norberg; *Axel* med sin icke mindre sköna tillegnan till Leopold; och slutligen *Frithiof*, hvaraf de sista nio sångerna utkommo i Iduna 1821 "och voro," säger Geijer, "de upplen genom hvilka gudinnan ännu bevisade sin förmåga att odödliggöra." *Frithiofs Saga* bar Tegnér's rykte kring hela världen och alla Europas språk skyndade att tillegna sig åtminstone delar deraf, medan den, såsom Böttiger säger, "i skaldens eget land utgjorde en lefvande fröjd på folkets läppar, en skatt i daglönarens tjäll som i furstens salar."

Svenska akademien kallade Tegnér 1818 till sin medlem och han intog der rummet efter Oxenstjerna, "hvars bild," säger Franzén, "i hans inträdestal har en skönhet, som ehuru troget tecknad efter föremålet, i koloriten röjer den Tegnér'ska penseln." Hans stora anseende såsom talare var då redan grundlagdt genom åtskilliga i Lund hållna tal, såsom vid jubelfesten 1817 m. fl. För

öfrigt hade han under detta lysande skifte af sin lefnad tvenne år, 1814 och 1823, varit dekanus i filosofiska fakulteten, 1820 promotor, då han lät höra sin med så mycket skäl beundrade *Epilog*. Han hade ock varit erbjuden akademiska rektoratet, det han dock aldrig ville emottaga. 1818 blef han teologie doktor, 1822 andlig ledamot af Nordstjerneorden, och samma år erhöill han, med bibehållande af professionen, Reslöfs och östra Carleby pastorater.

Karl Vilhelm Böttiger,
Tegnér's måg och minnesteknare.

Om det hem han från 1814 bebodde, säger Böttiger: "Det skall måhända intressera läsaren att för några ögonblick söka upp den enkla skaldeboning, hvarifrån ett så stort rykte utgått. Vi begifva oss då till Lund och finna der, i hörnet af gråbrödragatan och klo-tergatan, ett hvitt envåningshus, rymligt till omfång och trefligt till utseende. Detta med den tillhörande lilla trädgården är skaldens eget. På den höga stentrappan utanför se vi några lockiga barn leka med en frodig

svartnosad mops. Denne är skaldens favorithund, den vidtbekanta Atis, som i tolf år varit honom oskiljaktig och ännu aldrig försummat någon grekisk lektion. När hans herre går upp i katedern, följer Atis med och tager sin plats vid hans fötter. Skulle professorn någon gång glömma af sin föreläsningstimm, rycker Atis ho-

nom i rocken, och man vet då hvad klockan är slagen. Vi träda in i huset och lemna till venster om oss familjens boningsrum. Till höger inkomma vi i en större sal, och innanför den ligger skaldens arbetsrum; men innan vi öppna dörren, böra vi först lyssna, om derifrån ej höres ljudet af tunga steg och af ett doft, entonigt gnolande. Detta är tecknet att skalden diktar. När han så går och smågnolar, då vet man, att något är å färde: alla lemna honom då i fred, och sjelfva Atis stannar då helst utanför på trappan. Men — skalden är nu borta, och vi träda in i hans verkstad. Hvad finna vi? Ett anspråkslöst studentrum, med två fönsterluffer, från golf till tak beklädt med böcker, ett brunmåladt skritbord framför en perlfärgad soffa, och för öfrigt ingenting anmärkningsvärdt, utom tvenne fördjupningar i golfvets begge motsatta hörn. Det är på dessa punkter, som skalden vändt sig under sina kammarvandringar: sjelfva bräderna ha emottagit intryck af hans poesi. I detta rum är eljest — tycka vi — ingenting att se; men under detta låga tak var det, som *Frithiof* såg dagen, vid detta brunmålade skritbord, som *Nattvardsbarnen* upptecknades; på denna perlfärgade soffa, som skalden tillfrisknande låg, när han diktade *Axel*.

Den husliga lyckan inom detta hus kunde naturligtvis — såsom all jordisk — icke vara alldeles ostörd. Flera och svåra sjukdomsanfall utvisade redan under Tegnér's mannaår det inre lidande för hvilket han slutligen skulle duka under. Hans hjerta träffades hårdt vid förlusten af en åttaårig dotter, vid hvilken det fastat sig med hela styrkan af sin ömhet. Han hade äfven förlorat en liten son, som efter Branting erhållit namnet Jakob; och af alla sina bröder var han sjelf nu den ende kvarlevande. En orsak till bekymmer snarare än glädje gaf honom äfven till en början den oväntade befordran han

vann, då 1824 genom nästan enhällig kallelse han erhöll första förslagsrummet till biskopsstolen i Vexjö. Han hade hittills föga haft tillfälle att utmärka sig på teologiens område; det var således ett helt nytt studium af hans lofnads- och verksamhets-bana som nu öppnade sig framför honom. Och — såsom han säger i sitt ryktbara afskedstal till den akademiska ungdomen — "Hur dunkla, hur osäkra måste ej de nya förhållanden, framtiden medför, synas oss? Det är lunder sedda på afstånd, hvem vet hvad som bor under deras grenar?" —

I maj 1826 flyttade Tegnér till Vexjö, der han första året bodde på Tufvan, ett täckt landställe i närheten af staden, hvilket alltsedan blef honom mycket kärt. Han egnade sig genast med samvetsgrannt nit åt allt som hörde till stiftstyrelsen och hade i synnerhet en exemplarisk omsorg om läroverken. Teologi blef i flera år nästan uteslutande hans studium, ty han höll för en samvetssak att känna allt, som tillhör området af en biskops vetande, och ville, sade han, "ej skämmas för sina prester." — "Hvad mitt biskopskall angår," skref han till en vän, "så bör jag först och främst påminna dig, att jag icke, hvarken direkt eller indirekt, sökt det. Det var egentligen det yngre presterskapet, till hvilket jag som lärare vid akademien stått i förhållande, som, utan all min förskyllan och värdighet, skaffade mig förslaget. — Men sedan jag en gång fått sysslan, fordrar min heder, att jag sköter den så godt jag förmår. Jag är ingalunda af din tanke, att biskopsfullmakten är en anvisning på lättja och orkeslöshet. En utlefvad man, som emottager embetet såsom en pension, kan vara ursäktad, om han betraktar sin tjänst på detta sätt, eller rättare, är tvungen att behandla den så; men vid mina år vore det oförsvarligt. Det bästa vore utan tvifvel, om jag vore född till förmögenhet, så att jag kunde lefva utan embete; men,

då detta är omöjligt, vill jag ej gerna bli ärelös, hvarför jag verkligen, åtminstone själf, skulle anse mig, i fall jag vårdslösade en syssla, hvarför jag tar lön af staten. Både som fogdeskrifvare och professor har jag varit nitisk i embetet, icke därför att det alltid roat mig, men emedan jag ej gerna ville förakta mig själf.“ — Somrarne använde Tegnér mest till resor inom det vidsträckta stiftet, höll visitationer, invigde kyrkor, besökte skolor och gjorde sig öfverallt underrättad om allmogens bildning och angelägenheter. Han var en sträng uppsyningsman i allt hvad som hörde till sedligt skick, såväl som god kyrkoordning. Och hvad angick kyrkornas räkenskaper, så hade han för minsta fel deruti så skarp blick, att man sade den måste vara en lemning från hans fogdeskrifvaretid. Ännu under de senare åren af sin lefnad tillhandagick han med enskild undervisning dem af presterna, som förberedde sig till sina stiftsexamina, vid hvilka de för öfrigt erkände sig allvarsamt frukta för hans grundliga lärdom. Allt som smakade af sektväsande och fanatism, var honom vidrigt, “och de småländska läsarne gäfvono honom,” säger Böttiger, “i detta fall ej litet att skaffa.“ — “Sällan,” tillägger han, “har, med allt detta, någon biskop varit mer afhållen i sitt stift och mera förtjent af att vara det. Hans handlingar, som hans väsende, buro städse prägeln af den öppnaste välvilja: i upoffringar och gästfrihet rådfrågade han blott sitt hjerta; för sina presters enkor var han en öm vårdare, för deras söner en far, som ofta med hjälp ihågkom dem ännu sedan de lemnat läroverket. Derför helsades han ock, hvar han i sitt stift for fram, med oskrymtad glädje.“ — “Ett särskildt uppseende gjorde,” säger Franzén, “hans vid högtidliga tillfällen i gymnasium och skolorna hållna tal, i hvilka han, på det honom egna, snillrika sätt, utvecklade sina ljusa åsigtter öfver dagens frågor, angående föreslagna reformer i den

allmänna undervisningens inrättning.“ Prestmötet i Vexjö 1836 kallades af Böttiger en prakt-tafla i Tegnér's biskopliga lif, då “i sin fulla dager framträdde hans kyrkliga lärdom, utan skugga hans heliga allvar;“ då “från hans ord och väsen utstrålade en evangelisk klarhet, kring hans hjessa bredde sig en glans för skär att vara blott skaldens;“ då “äldre och yngre embetsbröder hörde honom med beundran, sågo honom med kärlek, egde honom med stolthet.“

Såsom biskop var Tegnér skyldig att bevista riksdagarne, hvarest han dock med olust deltog i de långsamma öfverläggningarne och icke ofta yttrade sig. “Men,“ säger Franzén, “så ofta han höjde sin röst, har den lyssnande väntan af någonting både väl grundadt och snillrikt, funnit sig på en gång öfverraskad och tillfredsställd.“ — Den nyare tidens liberalism behagade honom icke, och man förebrådde honom att på äldre dagar ha blifvit otrogen de frisinnade åsigter han i sin ungdom hyllat. Böttiger förklarar, att det var publicisternas bitterhet mot Karl Johan, som bragte Tegnér att på det lifligaste taga parti för den åldrige monarken. “Ty,“ säger han, “man behöfde blott i en eller annan mån vara förorättad för att i honom finna en själfbjuden försvarare.“ Det var således det ridderliga i Tegnér's väsende, som gjorde honom fiendtlig mot en frihetsrigtning, i hvilken han ej igenkände sin ungdoms sköna ideal; och midtunder denna fiendtlighet förblef han idealet trogen och dog frisinnad, såsom han lefvat. Så förklarar äfven Geijer saken, då han, i Litteraturbladet 1839, säger om utbrodden af Tegnér's politiska missnöje: “Hans vänner igenkänna i den snarare ett varmt hjertas förtret öfver de oarter, som fäst sig vid den sak, hvilken hans ungdom och mandom älskat och försvarat, än en otro eller ett affall. Att så förhåller sig, derpå tviflar ingen, som älskar och förstår att se in i en rättskaffens och ädel själ.“ —

Biskopens verksamhet hade inskränkt skaldens. Dock klingade ofta ännu hans herrliga sång i toner, som tju-sade gamla och unga, land och stad, söder och nord. Planer till större poetiska verk lefde inom honom, men en länge vacklande helsa, ett ofta förstämt och svärmodigt lynne hindrade deras utförande åtminstone lika mycket som de för honom trägna embetsgöromålen. Efter att i ett af sina bref ha redogjort för dem, tillägger han: "Du ser, att jag har, eller, om du så vill, tar mig mycket att göra med tjensten. Jag vet, att många af mina vänner, helst de vittra, klandra detta, och tro att jag bättre kunde använda min tid. Det är sant, att jag har föga tack därför; men det är en dålig karl, som fordrar tacksägelse för att göra sin skyldighet. — Medvetandet att ha uppfyllt *den* så godt man förstår, är också något värdt, är af all ärelystnad den loffigaste. Stora snillen må utslutande lefva för en vetenskap eller en konst, och i den sätta sitt lifs bestämmeelse: vi andra göra bäst, tänker jag, att ej uppoffra vår pligt för vår fåfänga, och låta den lilla litterära ära, som kan vara oss bestämd, komma af sig sjelf, utan ängslig äflan och egenkära beräkningar." — "I yttranden af så blygsam art låg," säger hans minnes-tecknare, Böttiger, "ingen förställning. All sådan var från hans natur bannlyst; skrymteriet var han ur stånd att lära sig ens till husbehof. Men väl tänkte han på allvar ringa om sin egen förtjenst, uppbar med fullaste rättvisa sitt lands samtida författare och kunde emellanåt förundra sig öfver, att han sjelf dock åstadkommit något så pass "brukbart" som Frithiofs Saga. Om sitt stora rykte skötte han föga, och lade ingen vikt vid sin, som han plägade kalla den, "verkligt liderliga" popularitet. Obekymrad var han ock för sitt namns odödlighet hos en efterverld. "Om jag glöms," sade han, "några år förr eller senare, kan det just vara mig detsamma." — Få-

fängan var ett för den stolte mannen främmande lyte. Karl XIV Johan hade, om våren 1836, under den allmänna entusiasmen öfver svenska akademis jubelsång, låtit genom bref tillbuda författaren rikets högsta ordensvärdighet. Tegnér undanbad sig denna utmärkelse, och anhöll i stället om nordstjerneordens kraschan för en stor skald i grannriket. Då efter några år, bland andra skaldens papper händelsevis anträffades brefvet, som innehöll det kungliga anbudet, hade Tegnér rent af glömt, att något sådant varit i fråga. — När efter den olyckliga våldeld, som inom fem år tvenne gånger lade Vexjö i aska, betydliga bidrag för de brandskadade inflöto från aflägsna länder, ända till och med från Egypten, undföll det ingen annan än honom, att hans namn bidragit till utländigens deltagande för den svenska småstaden. Hvad han i öfrigt vid dessa tillfällen med sin oinskränkta gästfrihet och allt offrande människokärlek uträttade, lefver i välsignelserik åtanke. Hans boställe var räddadt; men med skäl kunde dock sägas, att branden tvänne gånger öfvergått honom sjelf. —

Detta boställe, Östrabo, beläget på en höjd med utsigt öfver tre sjöar och vid sina fötter staden Vexjö, hvarmed det förenas genom en vacker allé, blef af honom med stor kostnad förbättradt så till byggnader som betydliga odlingar. I bref till en vän yttrar han härom: "Om jag finge lefva ännu några år, skulle jag väl ha kostnaden ersatt, och i alla fall betraktar jag ett boställe såsom en hedersskuld." —

"De som på Östrabo uppsökte den firade skalden," säger den lefnadsteckning, ur hvilken vi redan lånat så mycket, "funno en enkel, hjertlig man, än arbetande i sitt, med taflo och byster smakfullt prydda, skrifrum, än matande sina gälla kanariefoglar i biblioteket derutanför, än jollrande med sina älskliga barnbarn, än till

häst eller i vagn utströfvande kring skog och bygd. Det öppna, godlynta, kärleksfulla i hela hans personlighet hade något magnetiskt; man kände, att man hade framför sig ej blott en stor skald, men en god människa. Den förre förråddes af ögats genomträngande stråle, munnens olympiska löje, pannans höga majestät. För att beundra

Östrabo.

Tegnér behöfde man ej se honom; men se utan att älska honom hade man ej lätt.“ —

Det återstår nu blott att med några ord teckna af-
tynandet och utslocknandet af detta så älskliga, på lycka
och sång så rika lif. — Tegnér's mångåriga sjuklighet
bestod i ett svårt leverlidande. Han sade sjelf: "Jag

fruktar att högra sidan hos mig, liksom deputerade kam-maren, är obotlig.“ 1833 reste han till Carlsbad, men förgäfves. Det onda tilltog och fördystrade ofta hans lynne. “Min sjukdom,” skref han till en vän, “medför en nedslagenhet, en förstämning, men derjemte en retlighet, som gör patienten odräglig både för sig och andra. När denne Sauls-ande kommer öfver mig, känner jag ofta en obeskriflig bitterhet, som ingenting tål, ingenting skon-ar, hvarken i himmelen eller på jorden. Den ger sig hos mig naturligtvis luft genom mennisko-fiendtliga re-flexioner, sarkasmer och infall, som knappt äro sagda eller nedskrifna, innan jag ångrar dem, men då är det för sent. Äfven i mina bättre och friska dagar sade jag epigram-mer, men det skedde *par gaité du coeur*; de ansågos mer-ändels så oförargliga som de voro menta; nu deremot äro de fixerad, stelnad galla, och ofta sårande. En sådan bitterhet är ingalunda naturlig för mitt lynne, som snarare är för fromt än för skarpt; den är en sjukdoms-symptom, som därför plågar mig dubbelt.“ — Han fortfor emeller-tid att vara verksam både som biskop och skald; men gjorde om somrarne nästan årligen badresor, som till in-genting gagnade. I ett senare bref yttrar han: “Gud bevara mitt förstånd! Det går en åder af galenskap ge-nom min släkt. Hos mig har den väl hittills brutit ut i poesi, som är en lindrigare art af vanvett; men hvem kan försäkra, att det alltid tar den vägen?” — Kort ef-ter midsommaren 1840 kom han hem från sin sista riks-dag i oroande helsotillstånd. Efter ett vid en douches be-gånget misstag, fick han ett häftigt slaganfall och der-efter ögonblick af sinnesförvirring. Han klagade ofta att han kände liksom ett brännande eldhjul under hjessan, och uppgjorde dessemellan kolossala planer till resor, skrif-ter och nationalföretag. På läkares inrådan fördes han först till Stockholm, sedan till Slesvig; och från derva-

rande berömda vårdanstalt för sinnessjuka återkom han i maj 1841 så återställd, att han till allmän glädje ånyo inträdde i utöfningen af sitt embete. Först i aug. 1845 begärde och erhöll han ett års tjenstledighet. "På det förra tillståndet af sjuklig öfverspänning hade," säger Böttiger, "följt ett annat af lugn och jemnvigt, men tilllika, efter flera förnyade nervslag, af brutna kroppskrafter och tilltagande själsdomning. Solen hade gått ner; det var blott aftonrodnaden som dröjde." — I sept. 1846 företog han en resa till Skåne för att helsa på barn och barnbarn, bevistade der en söndag gudstjensten i Kjellstorps kyrka och emottog då, vid sin makas sida, den heliga nattvarden af sin äldsta sons*) hand. Fyra veckor efter hemkomsten träffades han af ett nytt slaganfall, kunde derefter ej mer lemna sin bädd, anade sitt nära slut och närmade sig nöjd och lugn sitt mål. När höstsolen en dag klart blickade in i sjukrummet, utbrast han: "Jag lyfter mina händer upp till Guds borg och hus;" och dessa ord upprepade han sedan ofta. "De voro," säger Böttiger, "hans sista Solsång." — Midnatten den 2 nov. 1846 lyste månen på hans andelösa stoft. Och den vid dödsbädden knäböjande makan, som först emottagit hans faryväl till de frånvarande barnen, men nu knappt genom en suck underrättats om hans stilla bortgång, läste i hans förbleknade anlete uttrycket af salig frid och öfverjordisk hänryckning. —

*) Christoffer Tegnér, prost och kyrkoherde i Kjellstorp. Hans öfriga efterlevande barn voro: Göthilda, gift med öfverstlöjtnanten, friherre Rappe. Disa, gift först med löjtnant Kullberg, sedan med professor Böttiger. Lars Gustaf, löjtnant vid Kronobergs regemente.

På ALBERT BONNIERS förlag har i bokhandeln utkommit:

Den kunskapsrike Skolmästaren

eller

hufvudgrunderna uti de för ett borgerligt samfundslif
nödigaste vetenskaper.

En handbok i nyttiga kunskaper för alla
samhällsklasser, utarbetad af

CARL ROSANDER.

Med illustr., samt en karta öfver Sverige. Pris: inb. 10 kr.

Innehåll: Språklära. — Räknekonst. — Svenska mynt, mått, mål och vikt. — Geometri. — Bokhålleri. — Förståndslära. — Sedelära. — Stjernkunskap. — Jordens danande. — Jordytans beskaffenhet. — Fysik. — Kemi. — Mekanik. — Djurrikef. — Växtriket. — Mineralriket. — Mennisko- och djurkroppen. — Geografi. — Verldshistoria. — Sveriges historia. — Norges historia. — Lärdoms- och konsthistoria. — Religionshistoria. — Mytologi. — Jordbruk och boskapsskötsel. — Fabrik och handverk. — Handel och sjöfart. — Sköna konsterna. — Sundhetslära. — Års- och Tidräkning.

Det hela afslutas med ett alfabetiskt register öfver alla namn m. m., som i arbetet omtalas, så att detsamma, jemte ändamålet att vara en **lärobok** för den okunnige äfven utgör ett **minneslexikon** vid förekommande behof.

Svenska historiska noveller

af G. H. MELLIN.

Fullständigt samlade och ordnade af författaren.

Ny upplaga i 3:ne delar.

Häft. 7: 50; inb. i clothband 10: 50.

Öreskrifter för folket.

- N:o 38. Svenskarne på Als af *C. Georg Starbäck*. 25 öre.
- „ 39. Svenska Slott af *Octavia Carlén*. 50 öre.
- „ 40. Svenska konungadötrars förmålning af *Octavia Carlén*. 30 öre.
- „ 41. Carl XI i slaget vid Lund af *J. Mankell*. Med 4 teckn. 25 öre.
- „ 42. Klockarens Mari. Pennritning af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 43. Tvenne Pennteckningar af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 44. Svenska Prinsessor. Korta lefnadsteckningar af *E. M.* 25 öre.
- „ 45, 46, 47. Fosterländska Dikter och Sånger. 3:ne häften à 25 öre.
- „ 48. För hundra år sedan. Historisk skildring. Med 4 illustr. 25 öre.
- „ 49. Gustaf Vasa och Dalmasen af *P. Thomasson*. Med 2 illustr. 25 öre.
- „ 50. Gustaf III och Smälänningen af *P. Thomasson*. 2 illustr. 20 öre.
- „ 51. Karl XV och Dalkullan af *P. Thomasson*. Med 3 illustr. 20 öre.
- „ 52. Slaget vid Narva af *Julius Mankell*. Med 5 illustr. 25 öre.
- „ 53. Blomman på Kinnekulle. Historisk novell af *G. H. Mellin*. 50 öre.
- „ 54. Sekter Lundbergs bröllop. Teckning ur folkklivet af *Mazilian Axelson*. Med illustr. 40 öre.
- „ 55. Fredrik I och Östgöten. Pennritning af *Pehr Thomasson*. Med 2 illustr. 25 öre.
- „ 56. Prinsen och Borgarflickan. Pennritning af *Pehr Thomasson*. Med 4 illustr. 50 öre.
- „ 57. En glad själ af *Björnstjerne Björnson*. 50 öre.
- „ 58. Flickorna i Askersund af *G. H. Mellin*. 50 öre.
- „ 59, 60, 61, 62. Norska folksagor och äfventyr af *Asbjørnsen o. Moe*. Fyra häften, hvardera à 20 öre.
- „ 63. Kapellet af *C. J. L. Almqvist*. 25 öre.
- „ 64. Stockholms-historier, I, af *August Blanche*. 50 öre.
- „ 65. Stockholms-historier, II, — — 40 öre.
- „ 66. Aina. Berättelse af *J. O. Åberg*. 25 öre.
- „ 67. Skällnora Qvarn. Berättelse af *C. J. L. Almqvist*. 40 öre.
- „ 68. Lasse Mjöltnare och Masse Smed. Pennteckning af *Pehr Thomasson*. Med 2 illustrationer. 35 öre.
- „ 69. Karl IX och Vermlänningen. Pennteckning af *P. Thomasson*. Med 2 illustrationer. 20 öre.
- „ 70. Byhistorier från Skåne af *Sylvia*. 25 öre.
- „ 71. Blända och Wärendsqvinnorna. 20 öre.
- „ 72. Gubben i Fridhem af *Pehr Thomasson*. 35 öre.
- „ 73. Arbetets ära. Folkskrift af *C. J. L. Almqvist*. 15 öre.
- „ 74. Gripsholms beskrifning af *Octavia Carlén*. 25 öre.
- „ 75. En ädel förebild af *M. S. Schwartz*. 25 öre.
- „ 76. Dristighetens Högåtsman af *H. af Trolle*. 25 öre.

Öreskrifter för folket.

- N:o 77, 78, 79, 80, 81. Norska folksagor och äfventyr af *Asbjörnsen* och *Moe*. Fem häften å 20 och 25 öre.
- „ 82. Hans Jansson. Lefnadsteckning af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 83. Gamla historier för folket. 6:te samlingen. 10 öre.
- „ 84. Karl IX och Karl XII af *Pehr Thomasson*. 20 öre.
- „ 85. Under stormfulla dagar af *Pehr Thomasson*. 15 öre.
- „ 86. Grimstahamns Nybygge af *C. J. L. Almqvist*. 25 öre.
- „ 87. Ladngårds-arrendet af *C. J. L. Almqvist*. 25 öre.
- „ 88. Stockholms-historier, III, af *August Blanche*. 20 öre.
- „ 89. Stockholms-historier, IV, — — 20 öre.
- „ 90. Måns Stenbock vid Gadebusch. Krigshistorisk skildring af *Julius Mankell*. Med 7 illustr. 25 öre.
- „ 91. Tullgarns slott, dess historia och samlingar. Anteckningar af *Octavia Carlén*. Med 3 illustr. 25 öre.
- „ 92. Linné i Upsala och i Amsterdam. Skizz af *Claude Gerard*. Med 4 illustrationer. 25 öre.
- „ 93. Carl XII och sjöbussen. Historisk skizz af *H. af Trolle*. 15 öre.
- „ 94. Nio sagor af *Albrekt Segerstedt*. 25 öre.
- „ 95. Tio sagor af — — 25 öre.
- „ 96. Sigrid den fagra. Hist. berättelse af *G. H. Mellin*. 25 öre.
- „ 97. Trenne sagor af *Z. Topelius*. Med 3 illustr. 25 öre.
- „ 98. Soldaten Blå af *Claude Gerard*. Med 4 illustr. 20 öre.
- „ 99. Befriaren af *Georg Nordensvan*. Med 2 illustr. 20 öre.
- „ 100. Troheten i Norden af *P. Thomasson*. Med 2 illustr. 20 öre.
- „ 101. Karl X och Ölännigen af *P. Thomasson*. Med 4 illustr. 25 öre.
- „ 102. Lille Jätten af *Frans Hedberg*. Med 1 illustr. 25 öre.
- „ 103. Genom egen kraft. Med 3 illustrationer. 20 öre.
- „ 104. En slant i hafven. Teckning ur folklifvet af *Sylvia*. 25 öre.
- „ 105. A. E. Nordenskiöld och hans upptäcktsfärder 1858—79 af *Th. M. Fries*. Med porträtter, illustr. och karta. 30 öre.
- „ 106. Gubben Strid och hunden Frid af *Pehr Thomasson*. Med 7 illustrationer. 30 öre.
- „ 107. Kerstin Marias fästegäfva af *Emilie Flygare-Carlén*. Med 3 teckningar. 20 öre.
- „ 108. Adlercreutz' budbärare af *J. O. Åberg*. Med 4 illustr. 25 öre.
- „ 109. Gamla historier för folket. 7:de samlingen. 25 öre.
- „ 110. Jon i Slåthult af *August Bondeson*. 25 öre.

(Denna samling kommer att fortsättas och hvarje häfte säljes särskildt. De flesta häften åtföljas af illustrationer.)